

Checklista mot skräppa i konventionell klöverfröodling

Skräppa det värsta ogräset

Sverige har en betydande produktion av klöverfrö. Internationellt sett är vi särskilt stora på röd- och alsikeklöver. Skräppor är det värsta ogräset i rödklöverfröodlingen, medan till exempel bergssyra kan ställa till stora problem i vit- och alsikeklöverfröodlingen. En (1) skräppaplanta per hektar kan äventyra certifieringen! En skräppaplanta kan producera 4 000 frön som kan ligga mer än 20 år i marken.

Fröskräppor kräver en öppen yta stor som ett tefat för att kunna gro. En kraftig insådd minskar därför avsevärt risken för skräppor. Foto: Tore Dahlquist, Lantmännen SW Seed.

Certifieringsregler

För att en vara ska få säljas som utsäde krävs att den är godkänd enligt certifieringsreglerna. För bruksutsäde av klöverfrö gäller att grobarheten måste vara minst 80 procent. Det krävs 97 procent rent frö och förekomsten av andra arter får vara maximalt totalt 1,5 viktsprocent och av en enskild art maximalt 1,0 viktsprocent. Dessutom finns det extra krav på hur mycket skräppa och syra (*Rumex* spp.) som får förekomma. I klöver är det maximalt 10 rumexfrön per 50 gram frö som får finnas i ett rensat parti av bruksutsäde. 50 gram rödklöver är cirka 15-30 000 rödklöverfrön!

Om det finns 10 rumexfrön per 50 gram klöverfrö vid certifieringsanalysen görs ett avdrag på 5 procent på grundpriset för klöver. Med ett klöverpris som varierar från 20–60 kronor/kg, beroende på sort och odlingsform, blir ett avdrag på 5 procent kännbart. Det motiverar mycket väl en extra insats för att bekämpa eventuell skräppa i fältet.

Skräppan är ett gissel i rödklöverfröodlingen. Foto: Tore Dahlquist, Lantmännen SW Seed.

Ett helhetsgrepp för bekämpning

Det finns ofta bra möjligheter att bekämpa skräppor i växtföljden på konventionella lantbruk. Man måste dock vara speciellt uppmärksam insåningsåret och fröskördeåret där det inte finns några riktigt bra kemiska lösningar. I denna checklista får du tips om hur du minskar problemen med skräppor.

Observera att det krävs ett helhetsgrepp för att lösa problemet – en kombination av förebyggande åtgärder och bekämpning är nödvändig.

Checklista mot skräppa i konventionell klöverfröodling

Frågor	Åtgärder och kommentarer
Är jorden i god kultur?	Låg pH, dålig dränering och dålig markstruktur gynnar skräppa.
Har växtföljden minst två års öppet bruk och åtminstone ett år med höstsådda grödor?	Skräppans pålrötter bekämpas effektivt av två års öppet bruk. Väletablerade höstsådda grödor minskar risken för fröskräppa. Denna fråga brukar inte vara ett problem på konventionella lantbruk, där rödklöver ofta odlas som avbrottsgröda i spannmålsdominerade växtföljder på lerjordar.
Är stubbearbetning och plöjning noggrant genomförda?	Plöj djupt och jämnt. Det är viktigt att av skräppans rötter blir ordentligt nedplöjda. Man kan odla klöverfrö på gårdar med <u>reducerad jordbearbetning</u> . Det kräver dock en bra växtskyddsstrategi.
Gynnas insådden av klöverfrö tillräckligt?	En kraftig insådd minskar risken för att fröskräppor kan etablera sig i vallen: <ul style="list-style-type: none"> • etablera klövern i vårstråsäd som mognar tidigt • så skyddsgrödan på 24 cm radavstånd • så klövern på 12 cm radavstånd • undvik liggsäd i skyddsgrödan • putsa stubben direkt efter skörd av skyddsgrödan
Används lämpliga växtskyddsmedel i växtföljden?	Följande herbicider ger mer än 85 procents effekt på små fröplantor av skräppa: <ul style="list-style-type: none"> • 0,4 l/ha Starane/Tomahawk • 1,2 tablett/ha Harmony Plus + vätmedel • 2 tablett/ha Express + vätmedel • 1 tablett Ally + vätmedel • 15 g/ha Gratil <p>Inga av dessa växtskyddsmedel kan användas i rödklövern fröskördeåret. Insåningsåret kan man använda 15 g/ha Gratil + 0,75 l/ha MCPA eller 1,5 tablett/ha Express + 0,5 l/ha MCPA när klövern är 2-3 väppling. Svensk Raps kommer sommaren 2010 att söka off-label godkännande för dessa medel. Använd gärna ogräsdatan www.jordbruksverket.se/ograsdatabas för mer information.</p>
Grävs skräppor i fält och åkerkant upp?	Ta bort de översta cirka 10 cm av pålroten så att skräppan inte skjuter nya skott. Det är speciellt viktigt att gräva up skräppor i fält och åkerkant under insåningsåret, fröskördeåret och i fält med trindsäd. Trindsäd konkurrerar dåligt med roto-gräs.
Förebyggs problem med skräppa i andra grödor på gården?	Gynna eventuella insådder av gräsfrö på samma sätt som klöverfröinsådden.
Kan det förekomma skräppafrö i inköpt nötflyt?	En del fröodlare använder nötflyt från egna djur eller andras djur. Vallhanteringen på gården som levererar nötflyten är viktig för att undvika skräppafrön i flytgödseln.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden